

Abstrakt

Východiska Hegelovy filosofie dějin byla v této práci konfrontována s vybranými oblastmi sociální teorie 20. století. Jako klíčový byl zvolen pojem osvícenství. V Hegelově *Fenomenologii ducha* je osvícenství jedním stanoviskem zkušenosti vědomí, respektive jedním fenoménem ducha v jeho dějinách, a sice podle Hegela fenoménem v jeho době dějinně překonávaným. K dokreslení této překonanosti je Hegelova interpretace osvícenství demonstrována na Kantově článku *Zodpovězení otázky: Co je osvícenství?*. Práce poté zkoumá, jakým způsobem se Hegelovou interpretací inspiruje Kritická teorie a to konkrétně v dílech Adorna a Horkheimera (*Dialektika osvícenství*) a Marcuseho (*Rozum a revoluce*). Poslední část práce se obrací na širší pole sociální teorie, aby v něm našla projevy myšlenkové linie započaté Hegelem. Nachází je především u Gadamera a to ve značně radikální podobě zpochybňující epistemologii humanitních věd do jeho současnosti. Východiska, která vzešla z Hegelovy filosofické reakce na osvícenství, jsou v sociální teorii skrze díla těchto autorů stále aktuálním protipólem neopozitivistických přístupů a relevantním vztažným bodem při její epistemologické nejistotě a při nacházení její společensko-historické role.